ZÁPIS DO SEŠITU: VLASTIVĚDA

5. TŘÍDA

1. Prostředí domova a naše obec

Domov: Místo, kde žijeme a cítíme se bezpečně (okolí: domy, ulice, škola, obchody, parky, příroda).

Obec: Základní územní samosprávný celek (město nebo vesnice).

Kdo spravuje obec:

- **Starosta** – stojí v čele obce, zastupuje ji.
- **Zastupitelstvo** – rozhoduje o důležitých věcech.
- **Obecní úřad** – zajišťuje správní záležitosti.

Správa a pomoc obci:

- **Stará se o:** Místní cesty, veřejná prostranství a majetek.
- **Jak pomáháme:** Udržujeme pořádek, chráníme přírodu, pomáháme druhým, chodíme na akce.

2. Náš region a kraj

Region: Území se společnými znaky (příroda, historie, kultura, tradice).

Kraj: Územní celek ČR. ČR má **14 krajských celků** (včetně Prahy).

V čele kraje stojí krajský úřad v **krajském městě**.

Region poznáváme podle:

Přírody	Památek	Měst a obcí	Kultury
Řeky, pohoří, lesy, nížiny, podnebí	Hrady, zámky, kostely, historie	Průmysl, zemědělství, služby	Slavnosti, řemesla, zvyky, jídlo

3. Česká republika – naše vlast

Poloha: Střední Evropa, vnitrozemský stát (nemá moře).

Sousední státy:

- **Západ:** Německo
- **Sever:** Polsko
- **Východ:** Slovensko
- **Jih:** Rakousko

Základní údaje ČR:

- **Hlavní město:** Praha
- **Zřízení:** Parlamentní republika
- **Měna:** Česká koruna (Kč)
- **Členství:** Evropská unie (EU), NATO

Důležité pojmy:

- **Stát** – území, na kterém platí společné zákony a které má své obyvatele a vládu.
- **Vlast** – země, ke které máme vztah a považujeme ji za domov.
- **Občan** – člověk mající právní vztah ke státu.
- **Státní občanství** – právní vztah mezi člověkem a státem (práva a povinnosti).

4. Státní symboly ČR

Státní symboly představují Českou republiku, její historii a státnost.

Symbol	Kde a kdy se používá
Státní vlajka	Vyvěšuje se na státních budovách, při státních svátcích a událostech.
Státní znak (velký a malý)	Úřední dokumenty, budovy úřadů, státní instituce.
Státní barvy (tricolora)	Slavnostní a sportovní události, výzdoba.
Státní hymna	Významné státní slavnosti, pietní a sportovní akce.
Vlajka prezidenta	Oficiální příležitosti prezidenta (např. Pražský hrad).
Státní pečeť	Zvlášť významné státní dokumenty a listiny.

Zapamatuj si: Státní symboly vyjadřují samostatnost, historii a hrdost našeho státu.

5. Státní správa a samospráva

Státní správa
Zajišťuje vykonávání zákonů a úkolů státu (př. ministerstva, úřady).

Samospráva
Umožňuje obcím a krajům rozhodovat o vlastním území a obyvatelích.

1. Hlavní orgány ČR:

- **Prezident** – hlava státu, zastupuje ČR navenek.
- **Vláda** – řídí stát (předseda vlády + ministři).
- **Parlament ČR** – přijímá zákony, má 2 komory:
  - **Poslanecká sněmovna:** 200 poslanců (voleni na 4 roky).
  - **Senát:** 81 senátorů (voleni na 6 let, 1/3 se mění každé 2 roky).

2. Samospráva obecní a krajská:

- **Obecní samospráva:** Starosta + Zastupitelstvo obce (opravy ulic, parky, rozpočet).
- **Krajská samospráva:** Hejtman + Zastupitelstvo kraje (rozvoj regionu, krajské silnice, střední školy).

3. Volby:

Způsob, jakým občané tajně vybírají své zástupce (poslance, senátory, zastupitele, prezidenta).

Zapamatuj si: Státní správa vykonává zákony státu. Samospráva rozhoduje o věcech obce a kraje.